ปัญหาอำนาจศาลในการกำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง : กรณีศึกษาศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง

นางสาวทรรศพร แสงเทียน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544 ISBN 974-03-1249-7 ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROBLEMS CONCERNING THE POWER OF THE COURT TO DETERMINE ITS RULES OF PROCEDURE : CASE STUDY OF THE CONSTITUTIONAL COURT AND THE ADMINISTRATIVE COURT

Miss Tasaporn Sangtien

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1249-7

	ศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง
โดย	นางสาวทรรศพร แสงเทียน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานิตย์ จุมปา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ คร. ฤทัย หงส์สิริ
	ู่เติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง สูตรปริญญามหาบัณฑิต
	คณบดีคณะนิติศาสตร์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)
คณะกรรมการสอบวิทเ	บานิพนธ์
	ประธานกรรมการ
	(ศาสตราจารย์ คร. อมร จันทรสมบูรณ์)
	อาจารย์ที่ปรึกษา
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานิตย์ จุมปา)
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
	(อาจารย์ คร. ฤทัย หงส์สิริ)
	Man 3 3nssums
	(รองศาสตราจารย์ คร. กมลชัย รัตนสกาววงศ์)
	กรรมการ
	(อาจารย์ คร. บุญอนันต์ วรรณพาณิชย์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาอำนาจศาลในการกำหนควิธีพิจารณาของตนเอง : กรณีศึกษา

นางสาวทรรศพร แสงเทียน : ปัญหาอำนาจศาลในการกำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง : กรณี ศึกษาศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง. (PROBLEMS CONCERNING THE POWER OF COURT TO DETERMINE ITS RULES OF PROCEDURE : CASE STUDY OF THE CONSTITUTIONAL COURT AND THE ADMINISTRATIVE COURT) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. มานิตย์ จุมปา, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.คร. ฤทัย หงส์สิริ, 274 หน้า. ISBN 974-03-1249-7.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้จัดตั้งองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่สำคัญขึ้นใหม่ 2 องค์กร คือ ศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง และให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาได้เองในรูปของข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับ ศาลปกครอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้อำนาจที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับวิธีพิจารณาได้เอง นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับ ศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง

ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาของตนเองนั้น เป็นการขัดต่อ หลักการบัญญัติกฎหมายที่โดยหลักแล้วเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ทั้งองค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน ยังเป็นองค์ประกอบที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าตุลาการต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายมหาชน และการที่กำหนดให้การออกหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ ทำให้ไม่อาจออกหรือแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาได้ในกรณีที่มีตุลาการคนใดคนหนึ่งคัดค้าน ส่วนระบบวิธีพิจารณาไม่ได้มีการ แยกออกเป็นวิธีพิจารณาทั่วไปและวิธีพิจารณาเฉพาะคดี ทั้งที่คดีแต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาหลักเกณฑ์ ของวิธีพิจารณาคดีทั่วไปก็เป็นวิธีพิจารณาที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้การพิสูจน์ความจริงทำได้ไม่เต็มที่ เป็นต้น และข้อกำหนดว่าด้วย วิธีพิจารณาที่ศาลรัฐธรรมนูญออกก็ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหาได้กำหนดวิธีพิจารณาที่เป็นการรับรอง หลักประกันขั้นพื้นฐานของวิธีพิจารณาคดีไม่ ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลปกครองนั้น การให้อำนาจศาลปกครองกำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง ทำให้ขาดการตรวจสอบระเบียบว่าด้วยวิธีพิจารณาจากสมาชิกวุฒิสภา และทำให้เกิดปัญหาหลักเกณฑ์ของ วิธีพิจารณาหลายประการ เช่น หลักเกณฑ์ที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาว่ากรณีใดที่ผู้ฟ้องคดี ต้องมีคำขอ เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอให้รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่บัญญัติกฎหมายและถือเป็นตัวแทนของ ประชาชน เป็นผู้กำหนดวิธีพิจารณาในส่วนที่เป็นหลักการสำคัญ และให้ศาลเป็นผู้กำหนดวิธีพิจารณาในส่วนที่เป็นรายละเอียด เล็กน้อยและเป็นแนวปฏิบัติของศาลเองได้ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายแม่บท ด้วย โดยให้ตราเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญ และให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลปกครอง ข้อเสนอแนะนี้มีเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองกำหนดวิธีพิจารณา ของตนเองต่อไป

สาขาวิชานิติสาสตร์ ปีการศึกษา 2544 ลายมือชื่อนิสิต กรรศพร แล้วเทียน ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

9

##4186087034 : MAJOR LAWS

KEYWORD: CONSTITUTIONAL COURT / ADMINISTRATIVE COURT

TASAPORN SANGTIEN: PROBLEMS CONCERNING THE POWER OF THE COURT TO

DETERMINE ITS RULES OF PROCEDURE: CASE STUDY OF THE CONSTITUTIONAL

COURT AND THE ADMINISTRATIVE COURT, THESIS ADVISOR: ASSISTANT

PROFESSOR MANIT JUMPA, THESIS COADVISOR: RUTHAI HONGSIRI, Ph.D., 274 pp.

ISBN 974-03-1249-7.

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540 provided the establishment of two important judicial power

organizations, the Constitutional Court and the Administrative Court. The Constitutional Court is empowered, by an unanimous resolution of

its judges, to determine the procedure in form of the Constitutional Court rules on the Constitutional Court procedure. For the Administrative

Court, the Act on the Establishment of Administrative Court and Administrative Court Procedure B.E. 2542 empowers the general assembly

of the Supreme Administrative Court to set its own rules and the procedure besides what is provided in this Act. This causes some problems

in the Constitutional Court and the Administrative Court.

As for the Constitutional Court, the power to determine, by an unanimous resolution of its judges, its procedure according to the

Constitutional Court Rules results in many problems. First, it disagrees with the principle of legislation, which is the responsibility of the

Parliament. Secondly, the current qualifications of the Constitutional Court judges do not include the knowledge of public law. Thirdly, the

issue or amendment of its procedure, which must be done by an unanimous resolution of the judges, cannot be accomplished in case any of

them disagrees. In addition, there is no distinction between the general and specific procedure in spite of the fact that each type of cases

possesses different characteristics. Moreover, some problems arising from the practice of the Constitutional Court such as the Constitutional

Court let the parties to cross-examine the witness in the same manner as in general cases which is not appropriate and renders the fact finding

method inefficient. Apart from that, the procedure provided by the Constitutional Court Rules do not agree with the purpose of the

Constitution; they don't have provisions to ensure the implementation of the fundamental principles of the procedure. Concerning the Administrative Court, the power to determine its own procedure results in the lack of complete inspection from the senators and causes some

problems regarding its procedure such as imprecise rule concerning the power of the court to grant temporary measures before making

judgement whether or not the plaintiff must make a request to the court.

In order to improve its procedure and prevent the above problems, the writer suggests that the Parliament, which is the State

legislative organ and also representative of the people, should take this responsibility to determine the main principles of the court procedure

whereas the detailed principles to be used as court practice should be determined by the courts themselves within the extent of the law. In

practice, it can be done by enacting the Organic law on the procedure of Constitutional Court and amending the Act on the Establishment of

the Administrative Court and Administrative Court Procedure B.E. 2542.

Field of study Laws

Academic year 2001

Student's signature...

Advisor's signature....

११५५३ ।। वेशस्त्राच्य

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่า และเมตตารับเป็นกรรมการสอบให้ แก่ผู้เขียน รวมทั้งให้ความรู้ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับ การเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานิตย์ จุมปา ที่กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในการจัดทำและแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ฤทัย หงส์สิริ เป็นอย่างสูง ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และให้ ข้อมูลที่มีประโยชน์ ให้คำปรึกษาที่มีคุณค่า ช่วยตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนช่วยแปล เอกสารภาษาฝรั่งเศสให้แก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ คร. อมร จันทรสมบูรณ์ ที่ได้เมตตารับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้และคำแนะนำที่มีคุณค่าแก่ผู้เขียน ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ คร. กมลชัย รัตนสกาววงศ์ และอาจารย์ คร. บุญอนันต์ วรรณพาณิชย์ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ความรู้ทางวิชาการ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คร. บรรเจิค สิงคะเนติ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญและ ศาลปกครองสหพันธรัฐเยอรมัน ขอขอบพระคุณ คร.ประสาท พงษ์สุวรรณ สำหรับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลปกครองฝรั่งเศส และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญและ ศาลปกครองที่กรุณาให้ความสะควกในการค้นคว้าบทความทางวิชาการและข้อมูลต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ พันตรี นิติน ออรุ่งโรจน์ เป็นพิเศษสำหรับบทความ ทางวิชาการและคำแนะนำต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ การคูแลเอาใจใส่ รวมถึงกำลังใจที่มีให้ ผู้เขียนมาโดยตลอดตั้งแต่ผู้เขียนเริ่มเรียนในระดับปริญญาโท จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งบิคา มารดา ผู้ให้กำเนิด ให้การอบรมเลี้ยงดู และให้การสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนเป็นกำลังใจ ที่สำคัญที่สุดของผู้เขียนที่ทำให้ผู้เขียนมีความเพียรและมานะอดทนจนสำเร็จการศึกษาได้ในวันนี้

นางสาวทรรศพร แสงเที่ยน

สารบัญ

หน้า าเทคัดยุ่คภาษาไทย บทคัดย่อภาษาอังกฤษ....... จ สารบัญ...... ช บทที่ 1 บทนำ 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา......1 บทที่ 2 วิวัฒนาการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้คำนาจตาล กำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง 2.1 อำนาจในการตรากฏหมายของรัฐและแนวคิดเบื้องต้น ในการให้ศาลกำหนดวิธีพิจารณา......10 ว 1 ว 1 ความเป็นกิสระ 2.3 วัตถุประสงค์และหลักการพิจารณาคคีของศาล......54 2.3.1 วัตถุประสงค์ของวิธีพิจารณา......54 2.3.2.2 หลักฟังความทุกฝ่าย.......58

ว 3 2 3 หลักการพิจารณาโดยเปิดเผย 59

	หน้า
	2.3.2.4 หลักการไต่สวนหรือหลักการค้นหาความจริง
	2.3.2.5 หลักการตรวจสอบและถ่วงคุลกัน
บทที่ 3	ขอบเขตอำนาจในการกำหนดวิธีพิจารณาขององค์กรที่ทำหน้าที่
	ตุลาการในต่างประเทศ
	ง 3.1 ขอบเขตอำนางในการกำหนดวิธีพิจารณาขององค์กรที่ทำหน้าที่
	ตุลาการ ในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย
	3.1.1 ฝรั่งเศส
	3.1.1.1 คดีรัฐธรรมนูญ
	3.1.1.2 คคีปกครอง
	3.1.2 เยอรมัน
	3.1.2.1 คดีรัฐธรรมนูญ104
	3.1.2.2 คดีปกครอง
	3.2 ขอบเขตอำนาจในการกำหนดวิธีพิจารณาขององค์กรที่ทำหน้าที่
	ตุลาการ ในประเทศที่ไม่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย : กรณีประเทศอังกฤษ 140
	3.2.1 คดีรัฐธรรมนูญ140
	3.2.1 คดีปกครอง144
บทที่ 4	อำนาจในการกำหนดวิธีพิจารณาขององค์กรที่ทำหน้าที่ตุลาการในประเทศไทย
	4.1 อำนาจขององค์กรที่ทำหน้าที่ตุลาการในการกำหนควิธีพิจารณา
	ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใช้บังคับ
	4.1.1 ศาลยุติธรรม157
	4.1.1.1 ศาลยุติธรรมกรณีทำหน้าที่พิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ157
	4.1.1.2 ศาลยุติธรรมกรณีทำหน้าที่พิจารณาคดีปกครอง
	4.1.2 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ173
	4 1 3 คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทกข์

หน้า

4.2 อำนาจของศาลในการกำหนควิธีพิจารณาของตนเองภายหลังที่	
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใช้บังคับ	190
4.2.1 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการกำหนควิธีพิจารณาของตนเอง	190
4.2.1.1 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีอำนาจ	
กำหนดวิธีพิจารณา	195
4.2.1.2 ขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการออกข้อกำหนด	
เกี่ยวกับวิธีพิจารณา	197
4.2.1.3 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณา	200
4.2.2 อำนาจของศาลปกครองในการกำหนควิธีพิจารณาของตนเอง	204
4.2.2.1 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีอำนาจ	
กำหนดวิธีพิจารณา	208
4.2.2.2 ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในกำหนควิธีพิจารณา	210
4.2.2.3 เงื่อนใบและหลักเกณฑ์ของการกำหนควิธีพิจารณา	213
บทที่ 5 ปัญหาการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองกำหนดวิธีพิจารณาของตนแ	94
5.1 ปัญหาการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง	
5.1.1 ปัญหาการขัคต่อหลักการบัญญัติกฎหมาย	217
5.1.2 ปัญหาคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	219
5.1.3 ปัญหาโครงสร้างของระบบวิธีพิจารณา	222
5.1.4 ปัญหาหลักเกณฑ์ของวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ	224
5.1.4.1 การไม่รับพิจารณากรณีมีข้อเท็จจริงใหม่	224
5.1.4.2 การให้ผู้ถูกร้องซักถามผู้แทนของคณะกรรมการป้องกันและ	
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในฐานะผู้ร้อง	226
5.1.4.3 การให้มีการซักค้านกันในการสืบพยาน	228
5.1.4.4 การกำหนดประเดินข้อพิพาทและการนับคะแนนเสียงข้างมาก	

หน้า

	5.1.5 ปัญหาการไม่สามารถออกหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนคว่าค้วยวิธีพิจารณา	
	ของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่มีตุลาการคนใคคนหนึ่งคัคค้าน	234
	5.1.6 ปัญหาขอบเขตในการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนควิธีพิจารณาได้เอง 2	235
	5.2 ปัญหาการให้อำนาจศาลปกครองกำหนดวิธีพิจารณาของตนเอง	235
	5.2.1 ปัญหาการขาคการตรวจสอบระเบียบว่าคั่วยวิธีพิจารณา	
	อย่างสมบูรณ์จากรัฐสภา	239
	5.2.2 ปัญหาหลักเกณฑ์ของวิธีพิจารณาคคีปกครอง	240
	5.2.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนคมาตรการหรือวิธีการใด ๆ	
	เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราว	
	ก่อนการพิพากษาคดี	240
	5.2.2.2 ปัญหาการกำหนครายละเอียคไม่ครบถ้วน	244
	5.2.2.3 ปัญหาการออกระเบียบให้การแถลงการณ์	
	ในชั้นตุลาการผู้แถลงคดีเป็นความลับ	245
	5.2.2.4 ปัญหาการไม่คำนึงถึงเหตุผลของผู้ฟ้องคดีกรณีทำคำคัดค้าน	
	คำให้การยื่นต่อศาลไม่ทันภายในกำหนคระยะเวลาหรือไม่แจ้ง	
	เป็นหนังสือให้ศาลทราบว่าไม่ประสงค์จะทำคำคัดค้านคำให้การ	
	ในกำหนดระยะเวลา	246
	5.2.2.5 ปัญหาการที่กำหนดให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจพิจารณา	
	สั่งการก่อนที่ตุลาการเจ้าของสำนวนจะส่งสำนวนคดีไปยัง	
	ตุลาการผู้แถลงคดี	248
บทที่ 6	สรุปและเสนอแนะ	
	6.1 บทสรุป	250
	6.2 ข้อเสนอแนะ	260
	6.2.1 ข้อเสนอแนะในส่วนของปัญหาการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนด	
	วิธีพิจารณาของตนเอง	260

	หน้า
6.2.2 ข้อเสนอแนะในส่วนของปัญหาการให้อำนาจศาลปกครองกำหนด	
วิธีพิจารณาของตนเอง	262
รายการอ้างอิง	265
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	274